

5. 11. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Po dvou letech nové boty? Jaké změny nastanou v odpovědnosti za vady prodané věci po novele občanského zákoníku č. 136/2002 Sb.?

Tímto článkem bych rád objasnil co nového přináší novela občanského zákoníku č. [136/2002](#) Sb. pro prodávajícího a kupujícího a také bych rád vyvrátil některé domnělé představy veřejnosti, zejména ty, že bude možné do dvou let (taková bude záruční doba od 1.1. 2003 - pozn. autor), bez problémů a s úspěchem reklamovat zakoupené zboží.

Tímto článkem bych rád objasnil co nového přináší novela občanského zákoníku č. [136/2002](#) Sb. pro prodávajícího a kupujícího a také bych rád vyvrátil některé domnělé představy veřejnosti, zejména ty, že bude možné do dvou let (taková bude záruční doba od 1.1. 2003 - pozn. autor), bez problémů a s úspěchem reklamovat zakoupené zboží. I když dojde k rozšíření okruhu práv kupujícího, jistá omezení, o kterých se dále zmiňuji, pro něj přece jenom existovat budou a nebude tedy zase tak jednoduché, jak se na první pohled může zdát, reklamovat např. obuv po roce a půl nošení s pozitivním výsledkem.

S účinností od 1. ledna 2003 dochází ke změnám některých ustanovení občanského zákoníku (dále jen „OZ“ - pozn. autor), která upravují prodej zboží v obchodě. Jedná se o ustanovení § 612 až 627 OZ. Ke změnám dochází proto, že je třeba zajistit kompatibilitu této části OZ se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 1999/44/ES, o určitých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na spotřební zboží, ze dne 25. května 1999. Členské státy Evropské unie byly povinny zajistit implementaci této směrnice do svých právních řádů do 1.1. 2002. Je zajímavé, že v některých z nich, jako např. v Nizozemí, Velké Británii a Irsku ještě ani na jaře 2002 nedošlo ke sladění národních právních řádů s touto směrnicí. Lze pozorovat, že i v Evropské unii je totiž postoj členských států při harmonizaci národních právních řádů s evropským právem někdy poněkud vlažný.

Nyní bych se ale rád zaměřil svou pozornost na situaci v České republice. Novela OZ č. [136/2002](#) Sb. přináší nejen změny v délce záruční doby, ale i další úpravy, o kterých se dále zmiňuji. Na začátku je třeba upozornit na to, že novela je sice účinná od 1.1. 2003, ale v přechodných ustanoveních je stanoveno, že pro spotřební zboží, které bylo vyrobeno do data účinnosti zákona č. [136/2002](#) Sb., tj. do 31.12. 2002, se při prodeji v obchodě mohou použít ustanovení o záruční době podle dosavadních právních předpisů, nejdéle však do 31.12. 2003. Tato skutečnost musí být výslovně uvedena na záručním listu nebo na dokladu o zakoupení věci a kupující na to musí být prodávajícím upozorněn. Dá se předpokládat, že toto přechodné období, které vychází vstříc obchodníkům, jimi bude v hojně míře využíváno, jelikož na takto vyrobené zboží se mohou použít dosavadní, a tedy mírnější ustanovení o záruční době.

Zákon č. [136/2002](#) Sb. se, jak již bylo řečeno, dotýká ustanovení § 612 až 627 OZ, nazvaných jako „zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě“. V zásadě se přitom věcně nemění již dříve upravené požadavky na kvalitu, kvantitu a vyloučení jakýchkoli vad prodávajících věcí, tedy i spotřebního zboží, s tím, že tyto požadavky se v souladu se směrnicí č. 1999/44/ES shrnují pod nově v § 616 OZ zaváděný pojem „shoda s kupní smlouvou“ a stav nevyhovující stanoveným požadavkům se pak označuje jako „rozpor s kupní smlouvou“.

V rámci zákonné odpovědnosti za vady § 616 odst. 1 OZ stanoví, že prodávající odpovídá kupujícímu za to, že prodávaná věc je při převzetí kupujícím ve shodě s kupní smlouvou, zejména, že je bez vad.

Zde se v poznámce odkazuje na směrnici č. 1999/44/ES, jejímž jádrem úpravy je právě institut shody s kupní smlouvou. Druhý odstavec zmíněného § 616 pak vysvětluje, co se rozumí pod shodou s kupní smlouvou. Je možné konstatovat, že se podstatným způsobem věcně nemění dosavadní znění § 616, že došlo pouze k jeho zpřesnění o požadavky směrnice.

V ustanovení § 619 odst. 1 zůstává zachována odpovědnost za vady věci prodané v obchodě, založená na principu zákonné záruky, podle které prodávající u nových věcí – spotřebního zboží – ručí za vady, které se projeví jako rozpor s kupní smlouvou po převzetí věci v záruční době. To neplatí, stejně jako dosud, pokud jde o věci, které se rychle kazí a věci použité. Jde-li o věci použité, neodpovídá prodávající ani za vady odpovídající míře používání nebo opotřebení, které měla věc při převzetím kupujícím (§ 619 odst. 3 OZ). U věcí prodávaných za nižší ceny (půjde o nové věci prodávané s vadami) se záruka nevztahuje na vady, pro které byla nižší cena sjednána (§ 619 odst. 2 věta druhá OZ).

Do občanského zákoníku bylo zákonem č. [136/2002](#) Sb. zařazeno nové ustanovení v podobě § 619 odst. 2 OZ, které v první větě říká, že záruka se nevztahuje na opotřebení věci způsobené jejím obvyklým užíváním. To znamená, že prodávající bude poskytovat záruku pouze na vady a vadu výrobku nelze zaměňovat s jeho životností. Tato otázka nebyla dosud OZ řešena a domnívám se, že nové ustanovení OZ nahrává obchodníkům, kteří se na něj, z pochopitelných důvodů, budou odvolávat. I když se jedná o novinku v tom smyslu, že takovéto ustanovení bylo zařazeno do OZ, existuje judikatura, která se touto problematikou již dříve zabývala. Viz. blíže R 22/83 (s. 123 a s. 124).

Poměrně často diskutovanou je právě otázka životnosti výrobku. Je zřejmé, že mnoho výrobků, ať již díky své povaze nebo nadměrnému používání, zkrátka dva roky nevydrží. Myslím si, že kupujícímu bude potřeba jednoznačně říci, co mají výrobky vydržet, aby se zabránilo zbytečným reklamacím. Je samozřejmé, že u spotřebované věci nelze v záruční době požadovat její výměnu či opravu a nikdo tedy nepředpokládá, že např. kartáček na zuby vydrží dva roky. Jsem toho názoru, že by bylo pro nejrůznější spotřební zboží vhodné, aby pro ně výrobci zpracovali určité standardy, tak aby bylo jasně řečeno, že určité druhy výrobků mají takovou a takovou životnost, mají se tak a tak ošetřovat a za těchto předpokladů vydrží tak a tak dlouho. To jsou všechno užité vlastnosti, které jsou z hlediska kupní smlouvy rozhodující. Potenciální zákazník by tedy měl být řádně informován o životnosti výrobku, který si kupuje, i o vlastnostech, které zboží má, tak, aby s ním mohl přiměřeným způsobem nakládat. Řádné informace o výrobku musí prodávající kupujícímu poskytnout nejen na základě § 616 odst. 2 OZ, ale i na základě zákona č. [634/1992](#) Sb. o ochraně spotřebitele, který ve svém § 9 odst. 1 jasně říká, že prodávající musí upozornit na vlastnosti výrobku. Životnost výrobku, domnívám se, sem jednoznačně patří.

Záruční doba činí u spotřebního zboží, oproti dosavadním šesti, od 1.1. 2003 24 měsíců. U ostatních produktů se nezměnila, tj. při prodeji potravinářského zboží je záruční doba osm dní, u prodeje krmiv tři týdny a u prodeje zvířat šest týdnů. Je-li na prodávané věci, jejím obalu nebo návodu k ní připojeném vyznačena v souladu se zvláštními předpisy (např. zákon č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích – pozn. autor) lhůta k použití věci, skončí záruční doba uplynutím této lhůty (§ 620 odst. 1 poslední věta OZ). Právě v případě tohoto ustanovení došlo novelou OZ k poměrně velké změně oproti dosavadnímu znění. Současné znění totiž stanoví, že je-li na prodávané věci, jejím obalu nebo návodu k ní připojeném vyznačena lhůta k použití věci, neskončí záruční doba před uplynutím této lhůty. Znění po novele říká, že záruční doba u těchto věcí skončí uplynutím právě této lhůty. Ze současného znění vyplývá, že jestliže expirační lhůta prodané věci skončí dříve, než zákonná záruční doba, prodávající odpovídá za vady prodané věci až do konce zákonné záruční doby nezávisle na tom, zda expirační lhůta už uplynula. Právě v tomto případě dochází k podstatné změně v tom smyslu, že prodávající bude od nového roku odpovídat jen za vady, které se vyskytnou do uplynutí expirační lhůty. Může se tedy lehce stát, že např. u potravinářského výrobku uplyne expirační lhůta následující den po koupi věci a prodávající již nebude odpovídat do konce zákonné záruční doby (u potravinářských výrobků osm dní – pozn. autor) jako tomu bylo dosud. Na druhou stranu k žádné změně nedochází za situace, kdy je expirační lhůta delší než zákonná záruční doba

prodané věci. V takovém případě zákonná záruční doba logicky skončí až uplynutím expirační lhůty. Ke změně došlo i v případě věcí použitých. V novém třetím odstavci § 626 OZ se stanoví, že u věcí použitých práva z odpovědnosti za vady zaniknou, nebyla-li uplatněna do 24 měsíců ode dne převzetí věci kupujícím. Prodávající může tuto dobu po dohodě s kupujícím zkrátit, ne však méně než na 12 měsíců; tuto dobu uvede prodávající v dokladu o prodeji věci. Jenom podotýkám, že ustanovení § 623 odst. 3 OZ platí pro vady, které existovaly v době převzetí věci, ale vyšly najevo až dodatečně. Jedna z novinek, kterou novela přináší je i to, že na žádost kupujícího je prodávající povinen poskytnout záruku písemnou formou – záručním listem (§ 620 odst. 3 OZ). Ten musí obsahovat jméno a příjmení, název nebo obchodní firmu prodávajícího, jeho identifikační číslo, sídlo, jde-li o právnickou osobu, nebo bydliště, jde-li o fyzickou osobu. Umožňuje-li to povaha věci, postačuje namísto záručního listu vydat kupujícímu doklad o zakoupení věci obsahující uvedené údaje. Pokud je to s ohledem na poskytovanou záruku potřebné, prodávající v záručním listě srozumitelným způsobem vysvětlí obsah poskytované záruky, uvede její rozsah, podmínky, dobu platnosti a způsob, jakým je možno uplatnit nároky z ní plynoucí. V záručním listu prodávající zároveň musí uvést, že poskytnutím záruky nejsou dotčena práva kupujícího, která se ke koupi věci váží podle zvláštních právních předpisů. I když povinnosti prodávajícího týkající se vydání záručního listu nebudou splněny, platnost záruky tím dotčena nebude.

U zákonné záruky nebyla dosud povinnost prodávajícího poskytnout kupujícímu záruku písemnou formou, pomocí záručního listu, stanovena. Prodávající ale na základě zákona není povinen poskytnout záruku písemnou formou automaticky při každém nákupu, ale jen na žádost kupujícího. Navíc, umožňuje-li to povaha věci, postačuje namísto záručního listu vydat kupujícímu doklad o zakoupení věci. Typicky nebude např., dle mého názoru, možné žádat po prodávajícím záruční list při prodeji potravinářského zboží nebo jiného zboží z jehož povahy plyne, že doklad o zakoupení věci postačí. I když dojde k poskytnutí záruky písemnou formou na základě vydání záručního listu, prodávající, jak již bylo řečeno, bude muset v záručním listě srozumitelným způsobem vysvětlit obsah poskytnuté záruky, uvést její rozsah, podmínky, dobu platnosti a způsob, jakým je možné uplatnit nároky z ní plynoucí jen, pokud to bude s ohledem na poskytovanou záruku potřebné.

Jaká bude moci kupující na základě novely OZ uplatnit práva z titulu odpovědnosti za vady? Pokud jde o zákonnou odpovědnost za vady, tedy odpovědnost za vady, které má prodávající věc při převzetí kupujícím, tak zde v podstatě zůstávají kupujícímu zachována současná práva. V případě, že věc při převzetí kupujícím není ve shodě s kupní smlouvou, tj. je s ní v rozporu – trpí vadami, má kupující právo na to, aby prodávající bezplatně a bez zbytečného odkladu věc uvedl do stavu odpovídajícího kupní smlouvě, a to podle požadavku kupujícího buď výměnou věci nebo její opravou. Teprve není-li takový postup možný, může kupující požadovat přiměřenou slevu z ceny věci nebo od smlouvy odstoupit. To však neplatí, pokud kupující před převzetím věci o rozporu s kupní smlouvou věděl nebo rozpor s kupní smlouvou sám způsobil.

U záruční odpovědnosti za vady se práva kupujícího, která může uplatnit z titulu odpovědnosti za vady, nově liší podle toho, kdy svá práva uplatní. Vada, která se projeví během prvních šesti měsíců ode dne převzetí věci, se považuje za vadu existující již při jejím převzetí (§ 616 odst. 4 věta první OZ). Zde se jedná o právní fikci v tom smyslu, že kupující, s určitými výjimkami, může uplatnit stejná práva z titulu odpovědnosti za vady podle § 616 odst. 3 OZ jako v případě převzetí věci, tj. zákonné odpovědnosti za vady. Pokud to neodporuje povaze věci nebo pokud se neprokáže opak (§ 616 odst. 4 věta druhá OZ), má kupující právo buď na výměnu věci nebo její opravu. Pokud takový postup není možný, má právo na přiměřenou slevu z ceny věci nebo od smlouvy odstoupit. Z výše uvedeného se dá odvodit, že i když kupující uplatní právo z odpovědnosti za vady např. po pěti měsících používání určitého výrobku, neznamená to automaticky to, že uspěje se svým požadavkem na výměnu věci na základě § 616 odst. 3 OZ. Ve svých právech je jednak omezen tím, že se záruka nevztahuje na opotřebenou věc způsobenou jejím obvyklým užíváním a jednak tím, že vada nesmí odporovat povaze věci nebo se neprokáže opak.

Pokud jde o vadu, která se projeví během následujících 18 měsíců, postupuje se podle schématu stanoveného v § 622 odst. 1 až 3 OZ. Jde-li o vadu, kterou lze odstranit, má kupující právo, aby byla

bezplatně, včas a řádně odstraněna (nejpozději do 30 dnů), a prodávající je povinen vadu bez zbytečného odkladu odstranit (§ 622 odst. 1 věta první OZ). V tomto případě u prodaných věcí, které již byly kupujícím použity, nedochází k žádné změně oproti současné úpravě. V § 622 odst. 1 věta druhá se nově stanoví, že pokud to není vzhledem k povaze vady neúměrné, může kupující, jde-li o vadu, kterou lze odstranit, požadovat výměnu věci, nebo týká-li se vada jen součásti věci, výměnu součásti. Není-li takový postup možný, může kupující žádat přiměřenou slevu z ceny věci nebo od smlouvy odstoupit. Povaze vady by bylo zřejmě neúměrné např. to, kdyby kupující po roce nošení požadoval nové boty s tím, že se mu na starých rozpáral šev nebo prodřela výstelka u paty. Dochází tak k omezení práv kupujícího oproti jeho právům, která může uplatnit během prvních šesti měsíců po převzetí věci na základě ustanovení § 616 odst. 3 a 4 OZ.

Pochopitelně, že i v případě vad, které se projeví během následujících 18 měsíců je stále třeba mít na paměti ustanovení § 619 odst. 2, tj., že záruka se nevztahuje na opotřebení věci způsobené jejím obvyklým užíváním.

V případě neodstranitelné vady, která brání tomu, aby věc mohla být řádně užívána jako věc bez vady, má kupující právo na výměnu věci nebo má právo od smlouvy odstoupit (§ 622 odst. 2 věta první OZ). Stejná práva přísluší kupujícímu, jde-li sice o vady odstranitelné, jestliže však kupující nemůže pro opětovné vyskytnutí vady po opravě nebo pro větší počet vad věc řádně užívat (§ 622 odst. 2 věta druhá OZ). Zde nedošlo k žádné změně oproti dosavadnímu znění OZ. Pro komplexnost dodávám, že o opětovné vyskytnutí vady po opravě jde jen tehdy, jestliže se stejná vada, která byla v záruční době již nejméně dvakrát odstraňována, opětovně vyskytne. O stejné vadě lze hovořit za situace, že vada má stejné projevy ve vlastnostech věci, není však podstatné, jakým způsobem byla vada odstraňována. U uvedený případ nejde, projeví-li se na věci po předchozí opravě jiná než dosud reklamovaná vada. Větším počtem vad věc trpí tehdy, má-li v době uplatnění nároku současně alespoň tři odstranitelné vady.

V § 622 odst. 3 říká, že jde-li o jiné vady neodstranitelné a nepožaduje-li kupující výměnu věci, má právo na přiměřenou slevu z ceny věci nebo od smlouvy odstoupit. V tomto případě došlo k přeformulování dosavadního znění § 623 odst. 2 OZ. Jestliže tedy neodstranitelná vada nebrání řádnému užívání věci a nepožaduje-li kupující její výměnu, má právo na přiměřenou slevu z ceny věci nebo od smlouvy odstoupit. Při určení přiměřenosti slevy se přihlédne k tomu, o kolik se v důsledku vady snížila obvyklá cena věci, zejména se zřetelem na rozsah vady a možnostem, za nichž lze věc i s vadou užívat.

Poměrně důležité ustanovení je po novele obsaženo v § 623 OZ. Vada, která vznikla neodbornou montáží nebo jiným neodborným uvedením věci do provozu, bude považována za vadu věci, pokud tato montáž nebo uvedení do provozu byly sjednány v kupní smlouvě a byly provedeny prodávajícím nebo jinou osobou na odpovědnost prodávajícího. To platí rovněž v případě, kdy montáž nebo jiné uvedení věci do provozu provedl kupující a vada vznikla na základě nesprávných pokynů uvedených v návodu k montáži nebo k uvedení věci do provozu. V prvním případě může tedy kupující uplatnit právo z odpovědnosti za vady při splnění dvou podmínek, tj. pokud montáž věci nebo její uvedení do provozu byly sjednány v kupní smlouvě a byly provedeny prodávajícím nebo jinou osobou na odpovědnost prodávajícího. Z toho plyne, že jestliže nebude splněna jen jedna z podmínek, nemůže kupující své právo úspěšně uplatnit. K druhému případu bych poznamenal snad jen to, že se nevztahuje na situace, kdy pokyny uvedené v návodu k montáži nebo k uvedení věci do provozu jsou správné, ale kupující nedodrží stanovený postup. Konečně, ustanovení § 623 souvisí s ustanovením § 621 OZ, které upravuje případy, kdy věc uvádí do provozu jiný podnikatel než prodávající.

Další novinkou je také znění § 627 odst. 3 OZ, kde je řečeno, že jakákoliv ujednání mezi prodávajícím a kupujícím, uzavřená před uplatněním práva z odpovědnosti za vady prodané věci, pokud by v jejich důsledku toto právo zaniklo nebo bylo omezeno, jsou neplatná. Tím dochází ke zvýšení ochrany kupujícího vůči prodávajícímu.

Závěrem bych chtěl poznamenat, že až čas nám ukáže, jakým způsobem bude novela OZ č.

[136/2002](#) Sb. aplikována v praxi. Některá její ustanovení nejsou zcela jednoznačná a jelikož k výkladu zákona je oprávněn pouze soud, budeme asi muset počkat na první rozhodnutí, která snad

objasní a vyloží význam některých nejasných ustanovení v novele obsažených.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)